

**BATI TRAKYA TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE MİTOLOJİK
SAYILAR****MYTHOLOGICAL NUMBERS IN THE TURKISH FOLK CULTURE
IN WESTERN THRACE***Bayram DURBİLMEZ****Özet:**

Karşıladıkları nesnelere, düşündükleri kavramlar, yükledikleri inanç unsurları sebebiyle, mitolojik dönemden günümüze kadar, sayıların gizemli olduklarına inanılır. Sayılar, her kültür ve toplumda farklı anlamlar kazanmakla birlikte, dünyada ortak olan anlamlar da taşırlar. Farklı mitolojilerde benzer temaların bulunmasına, birbirlerinden çok farklı zaman ve mekânlarda yaşamış halkların mitlerinde tekrarlanan belirgin imajların benzer anlamlar taşımasına ve benzer kültür işlevleri görmesine “arketip” adı verilir.

Batı Trakya halk kültüründe özel anlamlar yüklenen ve kutlu sayılan sayılar arasında “üç”, “dört”, “beş”, “yedi”, “dokuz”, “kırk” yaygındır. Bir kısmı mitolojik döneme kadar uzanan, bir kısmı da tarih boyunca kazanılan değişik kültür ve inançlara dayanan bu sayılarla ilgili Batı Trakya Türkleri arasında yaşayan kabul ve davranışların ortaya çıkarılması Türk kültürünün yayılma alanlarını göstermesi bakımından da önem taşımaktadır.

Bu makalede, Batı Trakya Türk halk kültüründe görülen “üç”, “dört”, “yedi”, “dokuz”, “kırk” sayılarına yüklenen mitolojik anlamların tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu sayıların Türk mitolojisi ve halk kültürü ürünlerindeki anlamlarının karşılaştırılması sonucu Batı Trakya’da yaşayan Türklerin kültür kökenlerinin mitolojik döneme kadar uzandığı ortaya çıkarılmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Batı Trakya, Sözlü Kültür, Sayı Sembolizmi, Türk Mitolojisi, Folklor.

Abstract:

It is believed that some mysterious numbers counter different objects, thoughts concepts, the elements those include and load different faiths starting from mythological period to the present day. Those kind of numbers differ from culture to culture, society to society, region to region in different meanings. Of being similar themes in different mythologies, myths of the people lived in very different time and places to carry similar meanings and similar cultural functions of the repeated images is called "archetype".

* Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Halk Bilimi Öğretim Üyesi – Kayseri bayramdurbilmez@gmail.com

Some special meanings in Western Thrace Turkish folk culture is installed and blessed in considered numbers such as "three", "four", "five", "seven", "nine", "forty" those are common. Some of them dating back to the mythological period, while some have been won mysterious meaning throughout history, different cultures and beliefs. These numbers are important in terms of showing acceptable behaviors, and spread of Turkish culture in the Western Thrace.

In this paper, first of all, mythological meanings of numbers of "three", "four", "seven", "nine", "forty" will be described as seen in the folk culture of the Turks in Western Thrace. And secondly, by comparing and analysing these mythological and mysterious numbers, it is aimed to show deepnes of orignity of Turkish culture in Western Thrace.

Key words: Western Thrace, oral culture, number symbolism, Turkish mythology, folklore.

Giriş

Bugün Yunanistan'ın siyasi sınırları içinde kalan Batı Trakya'ya, önce Peçenek ve Kuman Türkleri yerleşir. Yedinci yüzyıldan itibaren kuzeyden göç ederek buraları yurt edinen Türklerden sonra 14. yüzyıldan itibaren Anadolu'da yaşayan Oğuz Türkleri de bu bölgeye akın eder. 1356'da Osmanlıların Ferecik'i alarak Rumeli'ye geçmesiyle birlikte, Batı Trakya tam bir Türk yurdu olmaya başlar. Gazi Süleyman Paşa, fethettiği ilk yurt olan Ferecik'e cami ve mescit yaptırır. 1359 / 1360'dan itibaren Dedeğaç, Dimetoka ve yöresi, Gümülcine ve yöresi, Borla, İskeçe, Marolye, Kavala, Drama, Zihne ve Serez alınır. Özellikle Gümülcine ve İskeçe şehirlerinde ve bu şehirlere bağlı köylerde Türkler yoğun olarak yaşamaya başlar. Anadolu'nun çeşitli yörelerinden, özellikle Konya ve Balıkesir civarından gelen Yörük / Türkmen Türkleri yerleşerek bu bölgeyi yurt kılar. Batı Trakya'nın fethi 1361'de tamamlanarak Osmanlı Devleti'ne katılır. I. Murat döneminden itibaren Bergama, Söğüt, Saruhan, Menteşe, Hâmid, Gerece, Göynük, Canik, Ahlat, Ayıntap (Antep) gibi yerlerden çok sayıda Türk nüfusu Gümülcine, Dimetoka ve Ferecik'e yerleşir. Özbek, Saruhanlu, Bayat, Saltuklu gibi Türkmen boylarından oluşan bu nüfusla yeni mahalleler ve köyler kurulur. Yeni yerleşim yerlerine, geldikleri yerlerin izlerini / adlarını taşıyan Türkçe adlar verilir: Eski Hacı, Debbağlar, Hacı Karagöz, Kadı Mescidi, Hacı Hızır, Hacı Hayreddin, Hacı Nasuh, Yenice, Bergamalu, Denizlü vb. (Dede, 1978: V; Dede, 1992: 93; Genç, 2008: 25). Batı Trakya'ya çok sayıda cami, medrese, imaret, han, hamam, zaviye, tekke ve türbe yapılır (Delibalta, 2002: 225-229; Genç, 2008: 35-37). Yazılı ve sözlü kültür ortamları oluşturularak Türk kültürünün coğrafyayla bütünleşmesi ve böylelikle coğrafyanın vatanlaşması sağlanır.

550 yıllık Osmanlı yönetiminden sonra, 1877-78 Osmanlı-Rus savaşları ve 1911-1913 Balkan savaşlarında Osmanlı Devleti yenilince, 30 Mayıs 1913'te yapılan Londra Barış Konferansı sonucu Meriç nehrinin

batisındaki topraklar tamamen Balkan ülkelerine terk edilir. Bunun üzerine 31 Ağustos 1913'te Batı Trakya Türk Cumhuriyeti kurulur. 10 Ağustos 1913'te imzalanan Bükreş Antlaşması ve 29 Eylül 1913 İstanbul Muahedesi / Antlaşması ile Batı Trakya tamamen Bulgaristan'a verilince Batı Trakya Türk Cumhuriyeti'nin varlığı 25 Ekim 1913'te sona erer. 30 Temmuz 1915'te kurulan ikinci Batı Trakya Türk Cumhuriyeti de 27 Eylül 1917'de yıkılır. 10 Kasım 1918'de Batı Trakya Komitesi, 30 Kasım 1918'de Batı Trakya Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti kurulur. 15 Ekim 1919'da bölgeyi Fransızlar işgal eder. 27 Kasım 1919'da imzalanan Neuilly Antlaşması sonucu Gümülcine ve Dedeğaç Yunanistan'a bırakılır. 27 Mayıs 1920'de Gümülcine'nin kuzeyindeki Hemetli'de Batı Trakya Hükümeti kurulur. 10 Ağustos 1920'de, İtilaf Devletleri'nin Yunanistan ile imzaladıkları Yunan Sevri Antlaşması ile bölgenin Yunanistan'a bırakılması kararlaştırılır. Bu durum 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması ile kabul edilir. Bu antlaşmaya göre Yunan işgali yasal olarak Batı Trakya Yunanistan'a bırakılınca üçüncü Batı Trakya Türk Cumhuriyeti de 30 Ağustos 1923'te dağılır. Ayrıca, Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan 30 Ocak 1923 tarihli "Mübadele Sözleşmesi" ile İstanbul'da yaşayan Rumlar ile Batı Trakya'da yaşayan Türkler mütekabiliyet esasına göre azınlık sayılarak mübadele dışı bırakılırlar. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Yunanistan'da iç savaşlar başlayınca 1 Ocak 1947'de kurulan dördüncü Batı Trakya Türk Cumhuriyeti de 25 Ağustos 1949'da yıkılır. Yunanistan ile İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya arasında imzalanan "Yunanistan'daki Azınlıkların Korunmasına İlişkin Antlaşma" ya göre Batı Trakya'daki Türklerin hakları garanti altına alınır. Bu antlaşmayla Yunanistan'daki Türkler Türkçe eğitim alma, vakıf kurma, mülk edinme ve dinî inançlarının gereklerini yerine getirebilme haklarını kazanır. Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan 1926 Atina, 1930 Ankara, 1933 Ankara ve 1951 Türk-Yunan Kültür Antlaşması, 1968 Ankara ve Atina protokolleri ile de bu haklar pekiştirilir. İmzalanan bu kadar çok antlaşmaya rağmen uygulamada "Türkleri topraklarından kaçırma ve sindirmeye yönelik politikalar" öne çıkar. Sözgelimi; 1971'de, İskeçe'deki Tabakhane Camisi yıkılarak yerine park yapılır. Değişik tarihlerde de Gümülcine Türk Gençleri Birliği, İskeçe Türk Birliği ve Batı Trakya Türk Öğretmenleri Birliği dernekleri -adlarında "Türk" sözcüğü bulunduğu gerekçesiyle- kapatılır. Batı Trakya'da Türk yaşamadığı söylenerek Türk yerine "Müslüman Azınlık" ifadesi kullanılır. Yapılan itirazlara rağmen 2 Ekim 1987'de kapatma kararı onaylanır. 1988'de, "Türk" kelimesinin kullanılmasını yasaklayan Yunan Yargıtayı "Türk'üm" demenin cezasını 18 ay hapis ve 3 yıl medenî haklardan yoksun bırakılmak olarak saptar. Yunan vatandaşlık yasasının 19. maddesi uyarınca binlerce Batı Trakya Türk'ü Yunan vatandaşlığından çıkarılır (Özgüç, 1974; Hatipoğlu, 1988; Oran 1991, Halaçoğlu- Eren, 1992: 144-147; Hatipoğlu 1997; Balkaç, 2002: 470-488; Gazioğlu, 2005: 45- 70; Tuncer, 2005: 117-136; Akın, 2005: 207-243). "Yunan yönetiminin siyasî, ekonomik, dinî,

sosyal ve kültürel alanlarda sistemli baskılarla eritmeye çalış[ması]” sonucu Batı Trakya Türklerinin çoğu “başta Türkiye olmak üzere, Almanya, Avusturya, Avustralya, İngiltere ve ABD’ye göç etmek zorunda kalır. Farklı ülkelerde yaşayan bir milyon civarındaki Batı Trakya Türk’ü yanında Batı Trakya’yı terk etmeyen ve sayıları 150.000’e düşen Türkler, “bütün baskılara rağmen kültürleri, gelenekleri, görenekleri, giyim ve kuşamlarıyla bu ata armağanı topraklarda yaşamaya devam etmektedirler.” (Dede, 1978: V). 8586 km² yüzölçümü olan Batı Trakya, doğuda Türkiye (Meriç Nehri), batıda Makedonya (Karasu Nehri), kuzeyde Bulgaristan, güneyde Ege Denizi ile çevrili bir Türk yurdudur (Dede, 1978: V).

Batı Trakya’nın Türk yurdu olmasında, bu coğrafyayla bütünleşen Türk kültürünün önemli bir yeri vardır. Coğrafyayı vatanlaştıran kültür unsurları arasında da halk bilimi ürünleri öne çıkmaktadır. Türk halk bilimi ürünlerinde belirgin bir yer tutan mitolojik unsurlar, Batı Trakya’da yaşayan Türklerin kültür kökenlerinin mitolojik döneme kadar uzandığını gösterir. Mitolojik unsurlar arasında yer alan sayılara özel anlamlar yüklendiği ve kutlu sayıldığı örneklerden anlaşılmaktadır. Yüklenen anlamlar sebebiyle gizemli sayılan sayılar arasında “üç”, “dört”, “beş”, “yedi”, “dokuz”, “kırk” yaygındır.

Üç (3):

Özel anlamlar yüklenen ve kutlu sayılan gizemli sayılar arasında “üç”ün önemli bir yeri olduğu bilinmektedir (Durbilmez, 2005: 1-22). “Üç” ile ilgili kabul ve davranışların kaynağı daha çok mitolojik inançlara dayanır. Türk mitolojisindeki “kâinatın dikey dünya modeli” ve “yatay dünya modeli”ndeki üçlü yapı, bu sayının Türk insanının zihnindeki derin mitolojik kökleri göstermesi bakımından önemlidir (Durbilmez, 2010b: 247). “Kâinatın dikey dünya modeli”nde “yer, yer üstü ve yer altı” olmak üzere üç katlı dünya; “yatay dünya modeli”nde “yukarı, orta ve aşağı” olmak üzere üç dünya tasavvuru mevcuttur (Beydili, 2005: 489).

Batı Trakya Türklerinin halk bilimi ürünlerinde üç sayısının yaygın olarak kullanıldığı örneklerden anlaşılmaktadır. Bunlar arasında “mükemmellik ve bütünlük” anlamlarını taşıyan kullanımlar yaygındır. “Kesin saymanın üst sınırı” olarak da görülebilecek bu kullanımlardan bir kısmı da “gizemli sayı” olmaktan çok “yuvarlak sayılar” olarak işlev görür. Sözelimi; İskeçe- Karaçanlar’da, doğum yaklaştığında, doğumun kolay olabilmesi için kadın bir yastık üzerine oturtulur. Ebe kendi belindeki kuşağı çıkararak *kadının beline üç kez vurur*. Kadın kalkarak o yastıktan *üç kez atlar*. Yeni doğan çocuğu annesi *günün beş vakit namazından üçü geçene kadar emzirmez*. *Çocuk üç günlük olunca tuzlu suda yıkanır*. Ayrıca tuzlanır ve *tuzlu olarak üç gün kalır*. *Üç gün sonra temiz su ile yıkanır*. *İlk üç gün anne bebeğini yalnız bırakmaz*. Bebeğin kırkına *üç gün kala* (otuz yedinci gün) anne kırklanır. Bebeğin kırkına kadar annenin *son üç gün içinde verdiği*

süt temiz süttür. [Temiz süt içtiği] *üç günün sonunda* bebek kırklanır (Dede, 1978: 97). “Bebeğe, âdet görmüş bir kadın âdet günlerinde bakarsa ve bebeğin kulağına ‘anan hallıyım’ demezse bebek mundarlık olur.” (Dede, 1978: 140). Çocuk ayakta durmaya başlayınca yapılan “*tay çöreği*”nin konduğu tepsi çocuğun başı üzerinde *üç kez çevrilir* ve çocuklar birer çörek alıp arkalarına bakmadan koşarak oradan gider (Dede, 1978: 98).

İskeçe- Sulcadere’de, “İmam, gelinin de bulunduğu kadınların odasına gider ve kapıdan kıza *üç kez* oğlana varıp varmayacağını *sorar*.” (Dede, 1978: 110). Gelin, baba evinden yeni kuracağı evine yollanırken yolda bütün kadınlar arka arkaya, üçer üçer sıralar hâlinde yürürler (Dede, 1978: 111).

Gümölcine- İnceğiz köyünde “kız evinde, kızın çeyizi duvara asılır (...) Elbiselerin, ortaya yakın bir yerine gelin oturtulur. Dayandığı duvar yerine de *üç yağlık* konur.” (Dede, 1978: 107)

Batı Trakya Türkleri arasında halk hekimliği ile ilgili uygulamalarda üç sayısının daha çok “iyileştirici” olma özelliği kazanarak kullanıldığı görülmektedir. Sözelimi; Gözde arpacık çıktığı zaman: a) “*Üç buğday veya arpa tanesi* alınır. Yağmur yağdıktan sonra damlacıkların yerde açtıkları çukurlarda biriken sularla ıslatılıp *üçer defa gözlerine sürülür*. b) Dut ağacından ince bir çubuk kırılır, fakat koparılmaz. Kırılan yerden süzülen *su üç defa ırık* diyerek göze sürülür. Kırılan çubuk kuruyana kadar gözdeki arpacığın da kuruyacağına inanılır.” (Dede, 1978: 139). Göz kanlanınca bir avuç pirinç yavaş yavaş gözün üstünden su dolu tasa akıtılırken aynı anda yedi değişik papucun her biriyle *üçer defa* hastanın başına *vurulur* (Dede, 1978: 140). Sarılık olduğu zaman: “Buruna *üç kez* sidik *çekilir*. Ayrıca *üç yudumda içilir*.” (Dede, 1978: 140). Sarılıkla ilgili başka bir uygulamada da sayılar karşımıza çıkar: Bir tas suyun içine *üç iğne atılarak* okunur. Hasta yedi sabah tastaki suya bakar. Yedinci gün iğneler bir ağaç altına gömülür (Dede, 1978: 141). Temra olduğu zaman: “Gün doğmadan hasta kapının arkasına gider ve *üç defa* bir *ayet okur*. Bu *üç sabah* tekrarlanır.” (Dede, 1978: 141). Uğrama olduğu zaman: “a) Düştüğü yere şerbet dökülür. Oradan çör çöp toplanır yakılır. Dumanı *üç defa burna çekilir*. b) Hocaya yedi kâğıt yazdırılır. Yedi gün o yedi kâğıt birer birer yakılır, dumanı burna çekilir. Kalan kül *üç yol ağızına dökülür*. c) Hocaya bir muska yazdırılır. O muska bir tas suyun içine konulur. Uğramaya tutulan kişi yedi gün o sudan *üçer yudum içer* ve yedinci gün muskayı da yer.” (Dede, 1978: 141)

İskeçe- Sünnetçiköy’de, çocukları hasta olan analar “yaran taşı” veya “adak taşı” adı verilen dikili taşla helva, tavuk aşı, pekmezli malika adarlar. Onu yaran taşının üzerinde *üç kez döndürüp* bir parça kopararak yaran taşına koyduktan sonra çocuklara yedirirler (Dede, 1978: 130). Salgın hastalıklarda, tavuk ve köpek eti karıştırılarak evlerden toplanan bulgurlarla pişirilen “tavuk aşı” da yaran taşının üstünde *üç kez döndürülür*. Hazırlanan

aştan bir kaşık yaran taşına konur, kalan kısmı çocuklara yedirilir (Dede, 1978: 130).

Yağmur duasında da üç sayısıyla ilgili kabuller görülür: İskeçe-Karaçanlar'da, etraftan toplanan ve cuma namazından sonra yağmur duası okunan mısır tanesi büyüklüğündeki taşlar çuvala doldurularak *üç kişi* tarafından dereye götürülür. Çuvalın bir kısmı suya degecek şekilde dere kenarındaki bir ağaca asılırsa *üç gün içinde yağmurun yağacağına* inanılır (Dede, 1978: 129). Maya yapılınc da *üç gün içinde yağmurun yağacağına* inanılır¹.

İskeçe- Sünnetçiköy'de, Mevris (nevrüz) günü genç kızlar, oğlanlar ve çocuklar topladıkları menekşeleri evlerindekiilere verirler. "Onlar da o menekşeleri alıp *üç kez koklarlar ve üç kez gözlerine sürterler*" (Dede 1978: 123).

*Üç cuma üst üste çamaşır yıkanır*sa yıkayan kişinin öleceğine inanılır (Dede, 1978: 131). Ölünün yıkandığı yere o gece bir ibrik su konulur ve bir mum ya da kandil yakılır. Bu *üç gece tekrarlanır* (Dede, 1978: 117).

Nazar kapmış insan, yedi kor atılmış *sudan üç defa içer*. Nazar kapmış ekmeğ hamuru tastaki su ile yoğrulur ve *hamurun üzerine üç kor konulur*. Geriye kalan korlar ya *üç yol ağzına* ya da bir gül ağacının dibine dökülür (Dede, 1978: 128).

Tek taraflı sevdada olunca diğer tarafı kendine bağlamak için yapılan bazı büyülerde de üç sayısının etkili olduğuna inanılır. Sözgelimi; bir karatavuk yumurtası hocaya götürülerek üzerine dualar yazdırılır. Eve gidince o yumurta kül dolu bir kutuya konarak *üç gün bekletilir*. Üç gün sonra *üç dua okunarak* yumurta ateşe atılıp yakılır. *Üç acı çuçka* olarak onları yarıp içlerine karabiber doldurmak suretiyle *üç gün sıra ile birer birer ateşe atarak* da büyü yapılır. Başka bir uygulamada da hocaya *üç muska yazdırılır*. Bu üç muska *üç bademin içine yerleştirilerek* üstten ibrişimle bağlanır. *Üç gün sıra ile birer birer ateşe atarak* büyü yapılmış olur (Dede, 1978: 133).

Efsanelerde üç sayısının özellikle kardeşler için kullanıldığı görülür: "Karaoğlan Tekkesi Efsanesi"ne göre birisi Yenice'de, birisi Ortaköy'de, birisi Karaoğlan'da *evliya olan üç kardeş vardır* (Dede, 1978: 22).

Halk anlatılarının epik kuralları arasında yer alan "yineleme kuralı", "üçleme kuralı" ve "ilk ve son durumun önemi" hep üç sayısıyla ilgilidir (Olrik, 2003). Üç sayısına bağlı bu kuralları Batı Trakya'da anlatılan Türk halk anlatılarında da sık sık görmek mümkündür. Sözgelimi; "Kütüklü Tekke Efsanesi"nde, tekkenin eşik taşını götürerek hayvan damına eşik taşı

¹ Köy halkından herkesin katkılarıyla pirinç ve hayvan alınarak etraf köylerin de davet edildiği bir ziyafet sonucu yağmur duası etmeye "maya" denir (Dede, 1978: 129).

yapan Gerevizli Rum, *üç gece üst üste rüya görür*. Gerevizli Rum'un rüyasına giren Kütüklü Tekke Baba her üçünde de "Taşı yerine götür, öleceksin!" der (Dede, 1978: 23).

İskeçe- Sünnetçiköy'de anlatılan "Gelin Mezarı Efsanesi"nde, Karaoğlan köyünden bir kızı Karaçukur köyünden sevmediği birisine verirler. Kız gelin giderken yolda dua ederek kayıplara karışır. Kızın kaybolduğu yerde *üç damla kan* görürler ve erenlere kavuştuğuna inanırlar. *Üç damla kan* gördükleri o yere bugünkü tekkeyi yaparlar (Dede, 1978: 26).

Gümülcine'den derlenen "Rûşanlar Efsanesi"nde Sarıkız, Zât'a *üç defa taş* atar (Sağlam, 1997: 37).

"Ayı İni Efsanesi"nde evliya'yı "üçler, kırklar, yediler" hazırlar. "Onu ziyarete gelen arkadaşları üçler, kırklar, yediler" Şahinliler tarafından her gün doldurulan ibriklerle abdest alırlar (Dede, 1978: 20-21).

Türk kültürüne göre tahammülün sınırı üçtür. "Bir hatır, iki hatır, üçüncüye vur yadır." atasözünde de sabrın sınırının üç olduğu belirtilir. Aynı düşünce nush, takdir ve kötek üçlemesiyle de söylenir: *Nush ile uslanmayı etmeli tekdir, tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektir* (Durbilmez 2005: 4). "Fukarânın Masalı"nda da kendisine göz koyan ve "orada burada" takılan cambazı fukaranın karısı "bir, iki, üç söylememiş kocasına". Cambaz çok ısrar etmeye başlayınca kadın kocasına söylemiş (Dede 1978: 7).

Mânilerde üç sayısı ile ilgili kullanımlara iki örnek: 1) "Bizim harmanda / *Üç kuş* vurdular / Yavuklusu çirkindi / Güzel buldular" (Sağlam, 1997: 55). 2) "Dere boyu kayınlık / Yâr yapıyor bayınlık / *Üç senedir* biledik / Yaza bizim ayrılık" (Sağlam, 1997: 40).

Gümülcine- Dolapçılar köyünden derlenen "İndim Yârin Bahçesine" türküsünde "üç ben"den söz edilir: "İndim yârin bahçesine / Güller açmış kırmızı / Yaneginde *üç beni var* / Sandım sabah yıldızı" (Sağlam, 1997: 61).

İskeçe- Sünnetçiköy'den derlenen "Kara Kedi Oyunu"nda hanımın *üç kaşık* içtiği belirtilir. Kızlar yarım halka olarak iki küme oluşturup birbirlerine şöyle seslenirler:

"Bir taraf : Süt pişti mi?

Diğer taraf : Pişti

Bir taraf : Hanım içti mi?

Diğer taraf : İçti.

Bir taraf : Kaç kaşık?

Diğer taraf : *Üç kaşık. (...)*"(Dede 1978: 89).

Dört (4):

“Yeryüzünün bir dikdörtgen / dörtgen biçiminde olduğu”, “dört gök öküzün üzerinde durduğu” gibi inanışlar; “dört unsur”, “dört ana yön”, “dört mevsim”, “dört zaman”, “dört renk”, “dört yıldız / yıldız kümesi”, “bir ağacın dört dalındaki yasak meyveler” gibi hususlar mitolojik kökenlidir (Durbilmez, 2009: 72). Dört sayısının Türk kültüründeki yeri ve önemi konusunda yapılan bir çalışmada, Türkiye Türkleri başta olmak üzere, Altay, Yakut, Başkurt, Kazak-Kırgız, Karaçay-Malkar, Azerbaycan, Bulgaristan ve Makedonya Türkleri gibi Türk boyları ve akraba topluluklarının halk bilimi ürünlerinde de dört sayısının yaygın olarak kullanıldığı tespit edilmektedir (Durbilmez, 2009: 72). Kırım (Durbilmez, 2007b: 181-183), Nahçıvan (Durbilmez 2008: 345-346) ve Romanya (Durbilmez 2010b: 248-249) Türklerinin halk bilimi ürünleriyle ilgili çalışmalarda da dördün mitolojik kökenli bir sayı olarak kullanımı örneklerle ortaya çıkarılmaktadır.

Göktürk yazıtlarında “Tört bulungdaki”, yani “Dört yandaki” yerlerin sayımı önemli bir yer tutmaktadır (Ögel, 1995b: 244). Büyük Hun Devleti’nde, “Dört boynuz” adlı “Dört köşe” büyük bir devlet düzeni gibi olup, “dört büyük memuriyet”, başkent in dört yönüne yayılmıştır. Türk halk edebiyatında da “dört köşe” dünya anlamına gelmektedir. Zaten Yakut Türklerine göre, dünya “dört köşeli”dir (Ögel, 1995b: 244-245). Batı Trakya Türkleri arasından tespit edilen halk inanışlarında da dört sayısının daha çok dört ana yönle ilgili olduğu örneklerden anlaşılmaktadır. Sözelimi; bir inanişaya göre, eşlerin iyi geçinmeleri için hocaya bir muska yazdırılarak bir tas suya konulur ve her gün *o sudan evin dört köşesine serpilir* (Dede, 1978: 133).

“Kütüklü Tekke Efsanesi”nde, Gereviz’den bir Rum tekkenin içindeki mezarı kazarak para arar. Para bulamaz, fakat tekkenin mermerden yapılmış *dört köşe eşik taşı* nı alıp götürerek hayvan damına eşik taşı yapar. Bunun üzerine Kütüklü Tekke Baba o Rum’un rüyasına girerek “Taşı yerine götür, öleceksin!” der (Dede, 1978: 23).

Cevabı “araba” olan bir bilmece: “*Dört kardeş bir kalpak giyer.*” (Dede, 1978: 50). Cevabı “ineğin memeleri” olan bir bilmece: “*Dört katar bir kuyuya atar.*” (Dede, 1978: 52).

Dördün mânilerde kullanımına bir örnek: “*Çevreden dönüş olur / Dört ayda görüş olur / Kısadan kısa gömlek / Yatakta cümbüş olur*” (Sağlam, 1997: 42).

Beş (5):

İnsanın vücudunu oluşturan beş ana parçanın bulunması, insanın her bir elinde ve ayağında beşer parmak olması anlamlı bulunmuş, bunun tesadüfen olamayacağı düşünülmüştür. Çevresini dikkatle incelemeyi

sürdüren ilk insanlar taç yapraklarda, denizyıldızlarında ve başka yerlerde beşli yapılarla karşılaştıkça, beş sayısının kutlu olduğuna inanmaya başlar (Durbilmez, 2007a:122). Altay yaratılış mitinde insanların bir ağacın beş dalındaki meyveleri yiyerek beslendikleri anlatılır. Uygur Türklerinin kağanı Böğü Tekin / Böğü Kağan'ın doğumu ile ilgili anlatılan Uygur Türklerinin türeyiş destanına göre, ağaçtan doğan beş çocuk gümüş tabanlı beş çadırdıydı ve her çocuğun karşısında da süt dolu birer emzik asılmıştı. Uygur Türklerine Mani dinini kabul ettiren Böğü Tekin, bu beş çocuktan biridir (Ögel, 1995b: 465-466). Uygur Türklerinin önemli bölgelerinden birinin adının da “Beş-Balıg” olması dikkat çekmektedir (Ögel 1995a: 84). Türk kültürüne İslam diniyle birlikte giren öğretisi, kabul ve davranışlarda da beşin yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir (Durbilmez, 2007a:113-123).

Beş sayısının, Batı Trakya Türk halk bilimi ürünlerinde, zamanla (*beş dakika, saat beşte*), insanlarla (*beş şikâyetçi, beş bin lira başlık*), yiyeceklerle (*beş okka soğan*), oyunlarla (*beş beş oyunu*) ilgili kullanımları tespit edilmektedir. “Fukarânın Masalı”nda *beş kişi* [cambaz, beygir sahibi, eşek sahibi, ev sahibi ve ihtiyarın oğlu] fukarayı *beş ayrı sebeple* suçlayarak “alıyalar önlerine götürüyeler kadıya.” Fukara önde olduğu için kapıyı o açar. “Kapıyı bi açsın fikara baksın kadı o anda bir kadınnan münasebet kurmuş. Ama o dönüye diğerlerine deye: Kadı namaz kılıya deye. *Beş dakika* bekleyelim namazı bitirsin, deye. Kadı bu arada kadını saklaya içeri. Açıya kapıyı deye: Kadıyı namazda gören kimdi? Evet cezalı fikaraymış. Zati en önde.” (Dede, 1978: 8). Kadı fikaraya cezalı masasına oturmasını söyler. *Beş şikâyetçiyi* sırasıyla dinler:

“En evveli şimdi geçiye cambaz. Kadı Efendi deye, bu fikaralan deye, biz bir iş yaptık. Ne yaptınız deye kadı? Benden deye, on bin dramı para istedi deye. On bin dramı parayı deye, zamanında veremedi. Ama veremediği zaman bir şart koşmuştuk: Bir kilo et çıkaracaktım ondan. Ne eti çıkarttı, ne parayı verdi. Onuştan sana geldik bunun ortasını bul. Haklısın oğlum deye kadı, al şu bıça deye, fikaradan bir kilo et çıkar. Tam bir kilo ama. Ne dokuz yüz elli gram, ne de bir kilo elli gram. Tam bi kilo çıkarmayı gözün alırsa al şu bıça neresinden istersen çıkar deye. Çıkarmazsan biz senden çıkaracağız. Aman Kadı Efendi, deye, nasıl denk getirecam bi kilo? deye cambaz. “Ya aşa olur ya yukarı olur illem.” “Aaa, madem öle deye kadı, çıkarasın gözün almıya, bırak makeme masariflerini kaç git” deye. Evet deye cambaz. “Para da helâl olsun, et de helâl olsun, benim etim de yerinde dursun demiş ve makeme masraflarını bırakarak fikara berat etmiş.

Beş ve beşin katlarının kullanımlarına mânilerde de rastlanmaktadır: 1) “*Dut yaprağı beş midir / Bu yâr bana eş midir / O yâr bana eş olsa / Mektup yazmak iş midir*” (Sağlam, 1997: 43). 2) “*Deniz üstü tekneli / İçine güller ekmeli / Kolay beşler alınmaz / Biraz zahmet çekmeli*” (Sağlam, 1997: 39). 3) “*Derelerde su kuşu / Al şu beş on kuruşu / Ne hoşuma gidiyor / Güzellerin*

duruşu” (Sağlam 1997: 41). 4) “Dere dere giderim / *Elli deve* güderim / Al deveci deveni / Ben yârime giderim” (Sağlam, 1997: 40). 5) “Derelerde su kuşu / Al şu *elli kuruşu* / Nerelerden öğrendin / Öyle güzel duruşu” (Sağlam, 1997: 41).

“Gülün Dalı” türküsünde “*Saat beşte yâr şehit düştü aman*” dizesi geçer (Dede 1978: 67). “Memişle Zeynep” türküsünde de “İsice yolları taşlıktır taşlık / Zeynep istiyor *beş bin lira başlık*” (Dede 1978: 79) sözleri mevcuttur.

İskeçe-Gökçeler’de, çoğunlukla ekin ve mısırların dövülmesinden sonra ve bayramlarda köyün gençleri tarafından oynanan bir oyunun adı “Beş Beş Oyunu”dur. Anılan oyunda “Dövücü”, yüksek sesle seyircilere: “Beş beş geldi duydunuz mu? Selâm verdi aldınız mı?” diye seslenir (Dede, 1978: 92).

İskeçe- Gökçeler’de oynanan “Beş Beş Oyunu”nda “Dövücü”yle pazarlık eden “Hoca”: “*beş okka soğan*” ister (Dede, 1978: 93).

Yedi (7):

Mitolojik kökenli gizemli sayılar arasında yaygın olanlardan biri de yedidir. Bu yaygınlığın sebepleri arasında yedi / dokuz gök ve yedi / dokuz yer inancı öne çıkar. Özellikle Kam-Şaman inanışlarında yedi ile ilgili kabul ve davranışların yaygınlığı dikkat çekmektedir. Sözelimi; Tanrı Ülgen yeryüzünde önce yedi kişiyi yaratır. Tanrı Ülgen’in katına ulaşmak için yedi engel aşılmalıdır. Büyü yaparken, kızdırılan demir yedi pıardan, yedi değirmen olduğundan alınan yedi suya atılır (Durbilmez, 2008: 348). “Genellikle olumlu güçlerle iç içe düşünül[en]” yedi, “gezegenlerin sayısı, “ülkerin yedi yıldızı” olarak da bilinir (Schimmel, 2000: 144). Çeşitli dinler ve kavimlerle birlikte İslam medeniyeti de yediye çok önemli işlevler yüklemektedir (Kocatürk, 1982).

Batı Trakya Türklerinin halk bilimi ürünlerinde geçen yediyle ilgili şu kullanımlar, sayı simgeciliği açısından da önemlidir:

İskeçe- Sulcadere’de, “*nikâhta getirilenler bir hafta [yedi gün] müddetle duvarlara asılır*” (Dede, 1978: 110).

İskeçe- Karaçanlar’da, ebe çocuğun göbeğini kestikten sonra *yedi kat ipe bağlar* (Dede, 1978: 97). Göbek kaçtığı zaman: “Göbeğin üzerine bir parça ekmek ve bunun üzerine *yanan yedi çöp* konularak üzerine bardak kapatılır.” (Dede, 1978: 139).

Emzikli bir kadının sütünün kesilmesine “sütü otlamaya gitmiş” denir. Gümülçine- Soğucak köyünden derlenen bir inanışa göre sütü kesilen kadın akşam bir porçacık yaparak pişirir. O porçacığı ve boş bir matarayı sabahleyin köyün sığırtmacına vererek “*bu porçayı yedi derede islat*. Bu

matarayı da *yedi derenin suyuyla doldur* ve akşama bana getir.” der. Kadın *yedi derenin suyu* ile ıslatılmış porçayı yerse ve *yedi derenin suyundan içerse* sütünün geleceğine inanır (Dede, 1978: 99).

İskeçe- Sulcadere’de, nazarı etkisiz kılmak için, destur almış bir kişi eline maşayı alır ve içine biraz tuz atılmış soğuk suyla dolu *tasın üstünde koru yedi defa dolandırarak* bir defa üfleyip tasa atar. Böyle yaparak *yedi kor attuktan* sonra maşayı tasın üstüne koyar (Dede 1978: 128).

Göz kanlanınca bir avuç pirinç yavaş yavaş gözün üstünden su dolu tasa akıtılırken aynı anda *yedi değişik papuçun* her biriyle üçer defa hastanın başına vurulur (Dede 1978: 140). Sarılık olduğu zaman: Bir tas suyun içine üç iğne atılarak okunur. Hasta *yedi sabah* tastaki *suya bakar*. *Yedinci gün* iğneler bir ağaç altına *gömülür* (Dede, 1978: 141). Uçutma olduğu zaman: “Hasta *yedi hasır çöpü alır*, ayrıca bir fes alır üzerine *yedi parça pamuk koyar*. Çöpleri yakar ve her çöple bir pamuk yakar. Pamukların külünü fesle yüzüne sürer.” (Dede, 1978: 141). Uğrama olduğu zaman: “Hocaya *yedi kâğıt yazdırılır*. *Yedi gün o yedi kâğıt* birer birer *yakılır*, dumanı burna çekilir.” veya uğramaya tutulan kişi muska atılan sudan *yedi gün* üçer yudum *içer* ve *yedinci gün* muskayı *yer* (Dede, 1978: 141).

“Ölü selâsi” *yedi köyde okutulur* (Dede 1978: 116). “Ölü bahçeye çıkarılır. Odada yattığı yere çepeçevre çiviler çakılır. *Yedi kız* da orada, ölünün yerinde Kur’an-ı Kerim okurlar.” (Dede 1978: 117)

Gümilcine’ye bağlı Ayazma, Sendelli, Eşekçili ve civar köylerinde Kurban bayramlarında oynanan “Şibeciler” oyununda; “Bir merdivenin üzerine U şeklinde *yedi tane tahta yay* çakılır.” (Dede, 1978: 91).

Çocuk ayakta durmaya başlayınca “*tay çöreği*” yapılan çocuğa söylenen ninnide de yedi sayısı geçer. İskeçe- Karaçanlar’dan derlenen ninni örneği: “Hu hu hu kuşlar / Derelerde su kuşlar / *Yedi yavru* yapmışlar / Çallıkta yuvası / Lokum getir babası / Şeker getir anası / Hu hu hu hu” (Dede, 1978: 98).

Cevabı “başak” olan bir bilmece: “Benim bir şeyim var / *Yedi bin* enceği var.” (Dede, 1978: 51). Cevabı “hafta” olan bir bilmece: “*Yedi delikli* takmak/ Bunu bilmeyen ahmak.” (Dede, 1978: 52).

Dokuz (9):

Mitolojik kökenli gizemli sayılardan biri de dokuzdur (Durbilmez, 2010a: 80-85). Dokuz gök ve dokuz yer inancı Türk boyları ve akraba toplulukları arasında yaygındır. Evrenle birlikte dokuz dallı bir ağacın her dalının altında yaratılan birer kişinin de dokuz oymağın ataları olduğu, dünyadaki bütün insanların bu dokuz oymaktan çoğaldığı inancı Altay Türklerinin Yaratılış Destanı’nda geçer (Ögel, 1995a: 453). Türk boyları

arasında “Dokuz Oğuzlar”, “Dokuz Tatarlar” adların yer alması da anlamlıdır.

Gümölcine- Delinazköy’den derlenen “Kurban Tepe” efsanesinde dokuz sayısı önemli bir yer tutar: “(...) çok eskiden köyün suyu Kurban Tepe’den gelirmiş. *Her dokuz yılda bir* de köyün suları kesilir, bölgede kıtlık olurmuş. Tepe o zaman sesler çıkarıp köylülere zamanın geldiğini, kurban kesmeleri gerektiğini hatırlatmış. Kurbanlar kesilince de *dokuz sene boyunca* bol bereketler olurmuş. Hâlâ *her dokuz yılda, dokuz sığır kesilerek* Kurban Tepe’de mevlitler okunur, dualar edilir. Bu bölgedeki köylüler *her dokuz yılda bir kurban kesmezlerse* kötü olaylarla karşılaşacaklarına ve kıtlık olacağına inanılır.” (Sağlam, 1997: 37).

Gümölcine’den derlenen “Pantalar” masalında Hazime’nin düğünü için *dokuz davul* tutulur ve *dokuz gün* içinde Hazime ölür. Hazime’nin ardından şöyle söylerler: “*Dokuz davul tuttular / Dokuz gün düğün yaptılar / Dokuz gün içinde / Kara toprağa verdiler / Aman Hazimem aman / Sandığım zaman*” (Sağlam, 1997: 55). Yenisey Tatarlarının efsanelerinde “*dokuz davullu Katay Alp’e dokuz Han tâbi idi*” (Yüksel, 1981a: 18) gibi cümlelerin geçmesi, Hakas Türklerinin kadın yiğitlik destanı Huban Arığ’da yer alan Tolğay kamın dokuz şaman davuluna sahip olması ve “Dokuz türlü [=davullu] Tolgay kam” (Durbilmez, 2010a: 83) adıyla anılması, bu masaldaki “dokuz davul” motifinin mitolojik kökenlerini ortaya çıkarması bakımından önemlidir. Türk kağanlarının davul ve tuğlarının dokuz tane olması ve Şaman davullarında da dokuz dallı ağaç resmi bulunması tesadüfi değildir.

Batı Trakya Türklerinin halk bilimi ürünlerinde dokuzla ilgili başka kullanımlara da rastlanır. Sözelimi; bir mânide “*dokuz güvercin*”den söz edilir: “Dere dibinde durdum / *Dokuz güvercin* vurdum / Altıpatları kurdum / Kendim yârimi vurdum” (Sağlam,1997: 40).

İskeçe- Gökçeler’de oynanan “Beş Beş Oyunu”nda “Dövücü”yle pazarlık eden “Hoca”: “*Dokuz topaç kaçamak*” ister (Dede, 1978: 93).

Kırk (40):

“Hazırlama ve tamamlama” sayısı olarak adlandırılan kırk, “büyük sayılar arasında en büyüleyici sayı”dır (Schimmel, 2000: 265). Türk kültüründe ve İslam dünyasında kırka özel anlamlar yüklenmiştir (İnan, 1987: 238-240).

İskeçe- Karaçanlar’da, bebek yirmi günlük olunca “yarı kırk” yapılır, *kırk günlük* olunca da *kırklanır*. Bebek, annenin evlenme yüzüğünden doldurulmuş *kırk kaşık su* ile yıkanır. Bebeğin kırkına kadar hısım akraba, konu komşu bebeğe gelirler. Bebeğe gelen ve “bebek askısı” adı verilen

hediyeler [genellikle dikilmemiş kumaşlar ve bu kumaşların üzerine kumaş sahiplerinin astıkları paralar] *kırkıncı gün toplanır* (Dede, 1978: 97-98).

Ölünün arkasından o evde *kırk akşam* döndürme pişirilir (Dede, 1978: 117).

İskeçe- Sünnetçiköy'den derlenen "Kırk Kelle Koparan" masalında yoksul bir köse bir kılıç yaptırır. Sivrisineklerin bol olduğu bir yerde kılıcını şöyle bir savurunca bakar ki kılıcın üzerinde *kırk tane sivrisinek kafası* var. Hemen demirciye giderek kılıcın üzerine "*Kırk kelle koparan*" yazdırır. Gide gide *kırk devin toplandığı* bir meydanlığa varır. Köse kılıcını meydanlığın ortasına dikerek gölgesine yatar. O uyurken kılıçtaki "Kırk kelle koparan" yazısını okuyan kırk dev korkarak köseyle arkadaş olur (Dede, 1978: 10). "Çekirge" adlı "bakımcı", padişahın hazinesini soyan *kırk hırsız* bulmak için *kırk gün* mühlet ister ve bir şart koşar: "*Kırk akşam* evime kızartılmış kaz gelecek. Son akşam da ben sana hırsızları getireceğim" (Dede, 1978: 16).

Gümülcine'den derlenen "Pantalar" masalında, kazanları toplayıp öküzleri pişiren pantalar *kırk davul* tutarlar (Sağlam, 1997: 55).

Cevabı "arı" olan bir bilmece: "Pencere pencere / *Kırk pencere* / Ya bilmeli / Ya ayrılıp ölmeli." (Dede, 1978: 50). Cevabı "lahana" olan iki bilmece: a) "Benim bir kızanım var / *Kırk kolapanası* var", b) "Bir donum var / *Kırk yamadan*" (Dede, 1978: 54).

Sonuç

Batı Trakya'ya yedinci yüzyıldan sonra kuzeyden gelen Peçenek ve Kuman Türklerinden sonra, 14. yüzyıldan itibaren Anadolu'dan gelen Oğuz Türkleri de beraberlerinde getirdikleri dil, din ve kültür unsurlarını büyük ölçüde koruyarak günümüze kadar ulaştırmışlardır. Bu unsurlar arasında Kam / Şaman inanışlarından izler de mevcuttur (Dede, 1992: 93-108). Kökenleri mitolojik döneme uzanan bu inanışlar arasında sayılarla ilgili olanlar da dikkat çekmektedir. Üç, dört, beş, yedi, dokuz ve kırk gibi mitolojik sayıların, Batı Trakya Türk halk kültüründe de yaygın olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu sayıların büyük ölçüde Türk mitolojisine dayanmış olması, Yunanistan yöneticileri tarafından varlıkları inkâr edilen Türklerin soy ve kültür bakımından Türk olduklarını göstermesi bakımından da ayrı bir önem taşımaktadır.

Batı Trakya Türk halk kültüründe geçen gizemli sayılarla ilgili tespitleri kısaca şöyle sıralayabiliriz:

1. Batı Trakya Türkleri arasında; doğumla, bebekle, anneyle, evlenmeyle, halk hekimliğiyle, yağmur duasıyla, büyüyle ilgili kabul ve davranışlarda üç sayısının önemli bir yeri olduğu görülür. Efsane, masal, mâni, türkü ve oyunlarda da üç sayısı ile ilgili kullanımlar mevcuttur.

Bunlardan bazılarını şöyle sıralamak mümkündür: “doğum sancısı çeken kadının beline üç kez vurma”, “yastık üzerinden üç kez atlama”, “yeni doğan çocuğu üç namaz vakti geçmeden emzirmeme”, “çocuk üç günlük olunca tuzlu suda yıkama, üç gün tuzlu olarak bekletme ve üç gün sonra temiz su ile yıkama”, “ilk üç gün bebeği yalnız bırakmama”, “bebeğin kırkına üç gün kala anneyi kırklama”, “tepsiyi başı üzerinde üç kez çevirme”, “üç kez sorma”, “üçlü sıralar hâlinde yürüme”, “üç yağlık koyma”, “üç buğday veya arpa tanesi alma”, “gözlere üçe defa sürme”, “gözü kanlanan kimsenin başına üçer defa vurma”, “burna üç kez çekme”, “üç yudum içme”, “suya üç iğne atma”, “bir ayeti üç defa okuma”, “üç sabah tekrarlama”, “külü üç yol ağzına dökme”, “üç kişi tarafından taşıma”, “dileğin üç gün içinde olacağına inanma”, “üç kez koklama”, “üç gece tekrarlama”, “üç kor koyma”, “üç gün bekletme”, “üç dua okuma”, “üç muska yazdırma”, “üç kardeş”, “üç gece üst üste rüya görme”, “üç damla kana dönüşme”, “üç defa taş atma”, “üç kez sabretme”, “üç kuş”, “üç sene”, “üç beni olma”, “üç kaşık içme”... Benzer kabul ve davranışlara, motiflere Türk dünyasının pek çok yerinde rastlamak mümkündür. Sözelimi; “üç gece üst üste rüya görme” motifine Oğuz Kağan ve Manas destanlarında da yer verilir.

2. Batı Trakya Türkleri arasından tespit edilen halk inanışlarında dört sayısının daha çok dört ana yönle ilgili olduğu örneklerden anlaşılmaktadır. Sözelimi; “eşlerin iyi geçinmeleri için yazdırılan muskanın bir tas suya konularak her gün o sudan evin dört köşesine serpilmesi” dört ana yönle ilgilidir. Efsane, bilmece ve mânilerde de dört sayısıyla ilgili kullanımlara rastlanmaktadır.

3. Masal, mâni, türkü ve oyun gibi Batı Trakya Türk halk bilimi ürünlerinde beş sayısının ve katlarının zamanla (beş dakika, saat beşte), insanlarla (beş şikâyetçi, beş bin lira başlık), yiyeceklerle (beş okka soğan), oyunlarla (beş beş oyunu) ilgili kullanımları mevcuttur.

4. Batı Trakya Türkleri arasındaki “nikâhta getirilenler[in] bir hafta [yedi gün] müddetle duvarlara asıl[ması]”, “çocuğun göbeğini kestikten sonra yedi kat ipe bağla[ma]”, “Göbek kaçtığı zaman: “Göbeğin üzerine bir parça ekmek ve bunun üzerine yanan yedi çöp konularak üzerine bardak kapat[ma]”, “sütü kesilen emzikli kadın yedi derenin suyu ile ıslatılmış porçayı yerse ve yedi derenin suyundan içerse sütünün geleceğine inan[ma]”, “içine biraz tuz atılmış soğuk suyla dolu tasın üstünde koru yedi defa dolandırarak bir defa üfleyip tasa at[ma] ve böyle yaparak yedi kor attıktan sonra maşayı tasın üstüne koy[ma] yoluyla nazarı etkisiz kılma” gibi pek çok kabul ve davranışlarda, oyunlarda, ninnilerde ve bilmeceelerde görülen yedi ile ilgili zengin kullanımlar, bu sayının mitolojik kökenli anlamlarını yansıtmaktadır.

5. Her dokuz yılda dokuz sığır kurban edildiğinde dokuz sene boyunca bereket olacağına inanma yoksa kıtlık olacağı inancı, dokuz davul tutup

dokuz gün düğün yapma, “dokuz güvercin vurmak”, “dokuz topaç kaçamak” gibi kullanımlar arasında özellikle “dokuz davul” motifinin kökleri mitolojik döneme uzanmakla kalmaz, Kam-Şaman inanışlarında da önemli bir yer tutar.

6. “Bebeğin kırklanması”, “bebeğin kırk kaşık su ile yıkanması”, “bebek askısı adı verilen hediyelerin kırkıncı gün toplanması”, “ölünün arkasından o evde kırk akşam döndürme pişirme”, “kırk davul tutma gibi” gibi uygulama ve inanmalar kırk sayısının Batı Trakya Türkleri arasında da sayı simgeçiliği açısından önemli olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Abdulla, Behlul. (2006). *Folklorda Say Simvolikası*. Bakü: ELM yay.
- Akın, Veysi. (2005). “Yunanistan’ın Türk Azınlığı Vatansızlaştırma Politikası: Batı Trakya Türkleri’nin Haymatlos / Vatansızlık Sorunu”. *I. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Araştırmaları Kongresi*, (hızl. Özkan Hüseyin, Feyyaz Sağlam), München: BEBTAB- Batı Trakya Türkleri Araştırma Merkezi Yayınları.
- Balkaç, Zerrin. (2002). Batı Trakya Türkleri. *Türkler*, C. 20, Ankara: Yeni Türkiye yay.
- Çoruhlu, Yaşar. (2002). *Türk Mitolojisinin Anahatları*. İstanbul: Kabcacı yay.
- Dede, Abdürrahim. (1978). *Batı Trakya Türk Folkloru*. Ankara: Kültür Bakanlığı yay.
- Dede, Abdürrahim. (1989). *Batı Trakya Manileri*. İstanbul.
- Dede, Abdürrahim. (1992). “Batı Trakya Türklerinde Eski Türk Dini Şamanizm’den Kalıntılar”. *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, IV. Cilt / Gelenek, Görenek ve İnançlar*, Ankara.
- Durbilmez, Bayram. (2005). Türk Kültüründe ve Fütüvvet-nâmelerde Üç Sayısı. *Ahilik Araştırmaları Dergisi*, 1 / 2, Kırşehir: Gazi Üniversitesi Ahilik Kültürünü Araştırma Merkezi yay.
- Durbilmez, Bayram. (2007a). “Türk Kültüründe ve Fütüvvet-nâmelerde 5 Sayısı”. *II. Ahi Evran-ı Veli ve Ahilik Araştırmaları Sempozyumu- Bildiriler*, (Hızl. M. Fatih Köksal), Ankara.
- Durbilmez, Bayram. (2007b). Kırım Türk Halk Anlatılarında Sayı Simgeçiliği. *Millî Folklor Uluslar arası Kültür Araştırmaları Dergisi / International and Quartely Journal of Cultural Studies*, 10 / 76, Ankara.
- Durbilmez, Bayram. (2008). Nahçıvan Türk Halk İnanışlarında Mitolojik Sayılar / Mythological Numbers in Nakhchivan- Turkish Folk Beliefs. *Turkish Studies / International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/ 7.
- Durbilmez, Bayram. (2009). Türk Kültüründe ve Fütüvvetnamelerde Dört Sayısı / The Number "4" in Turkish Culture and Futuvvetname. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli-Araştırma Dergisi*, (52), Ankara.
- Durbilmez, Bayram. (2010a). “Hakas Türklerinin Kadın Yiğitlik Destanı Huban Arıg’da Mitolojik Bir Sayı: Dokuz”. *Epik Türk Ənənəsində Dastan*, Ortaq

- Türk Keçmişinden Ortaç Türk Galacayına VI Uluslararası Folklor Konferansının Materialları (25-26 Noyabr), Bakı.
- Durbilmez, Bayram. (2010b). Romanya Sözlü Türk Edebiyatı Ürünlerinde Mitolojik Sayılar. *Folklor / Edebiyat, A Peer Reviewed Quarterly International Journal*, Cyprus International University, Lefkoşa.
- Gazioğlu, Ahmet C. (2005). “Kıbrıs Türk Medyasında Batı Trakya Türkleri”. *I. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Araştırmaları Kongresi*, (hzl. Özkan Hüseyin, Feyyaz Sağlam), München: BEBTTAB- Batı Trakya Türkleri Araştırma Merkezi Yayınları.
- Genç, İlhan. (2008). “Osmanlı Siyaset, Kültür ve Edebiyat Hayatında Batı Trakya'nın Yeri ve Önemi”. *II. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Araştırmaları Kongresi*, (hzl. Özkan Hüseyin, Feyyaz Sağlam), München: BEBTTAB- Batı Trakya Türkleri Araştırma Merkezi Yayınları.
- Gökalp, Ziya. (1963). *Türk Töresi*. İstanbul.
- Gülensoy, Tuncer. (1976). “Türklerde Dokuz Sayısı”. *I. Uluslar arası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C. IV, Ankara.
- Halaçoğlu, Yusuf- Halit Eren. (1992). “Batı Trakya”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C.5, İstanbul.
- Halaçoğlu, M. Murat. (1988). *Yunanistan'daki Gelişmelerin Işığında Türk-Yunan İlişkilerinin 101 Yılı (1821-1922)*. Ankara.
- Halaçoğlu, M. Murat. (1997). *Yakın Tarihte Türkiye ve Yunanistan (1923-1954)*. Ankara.
- İnan, Abdulkadir. (1986). *Tarihte ve Bugün Şamanizm- Materyaller ve Araştırmalar*. Ankara: TTK yay.
- İnan, Abdulkadir. (1987). Türk Destan ve Masallarında Kırklar Motifi. *Makaleler- İncelemeler I*, Ankara: Türk Tarih Kurumu yay.
- Kocaturk, Saadettin. (1982). “Bazı Din ve Kavimlerde, Özellikle İslâmiyet'te Yedi Sayısı”. *2. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C. 4, Ankara.
- Olrik, Axel. (2003). Halk Anlatılarının Epik Kuralları. *Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar*, (Hzl. Gülin Ögüt Eker- Metin Ekici- M. Öcal Oğuz- Nebi Özdemir), Ankara: Millî Folklor yay.
- Oran, Baskın. (1991). *Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu*. (2. baskı), Ankara.
- Ögel, Bahaeddin. (1995b). *Türk Mitolojisi (Kaynakları ve Açıklamaları ile Destanlar)*. II. Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu yay.
- Ögel, Bahaeddin. (1995b). *Türk Mitolojisi (Kaynakları ve Açıklamaları ile Destanlar)*. II. Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu yay.
- Özgüç, Adil. (1974). *Batı Trakya Türkleri*. İstanbul.
- Sağlam, Feyyaz. (1997). Batı Trakya Türk Edebiyatı. *Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 9 / Batı Trakya ve Kıbrıs Türk Edebiyatı*, Ankara: Kültür Bakanlığı yay.
- Schimmel, Annemarie. (2000). *Sayıların Gizemi*. çev. Mustafa Küpüşoğlu, 2. baskı, İstanbul: Kabalcı yay.
- Şehsuvaroğlu, Bedi N. (1973). *Sembolizm- Remizler*. İstanbul: Muhiy yay.
- Tuncer, Hüseyin. (2005). “Cumhuriyet Devri Türk Kültür ve Düşünce Hayatında Batı Trakya Türkleri”. *I. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Araştırmaları Kongresi*, (hzl. Özkan Hüseyin, Feyyaz Sağlam), München: BEBTTAB- Batı Trakya Türkleri Araştırma Merkezi Yayınları.

- Ünal, Tahsin. (1979). “Batı Trakya Türkleri”, *Türk Kültürü*, S. 76, Ankara.
- Yardımcı, Mehmet. (1999). Geleneksel Kültürümüzde ve Âşıkların Dilinde Sayılar. *Türk Halkbilimi ve Edebiyat Araştırmaları*, Ankara.
- Yüksel, H. Avni. (1981). Türk Folklorunda Sayılar. *Milli Kültür*, 3/ 4, Ankara.